

Mål T-62/98

Volkswagen AG mot Europeiska gemenskapernas kommission

”Konkurrens — Distribution av motorfordon — Avskärmning — Artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG) — Förordning (EEG) nr 123/85 — Avslöjanden till pressen — Tystnadsplikt — God förvaltningssed — Böter — Överträdelsens svårighetsgrad”

Förstainstansrättens dom (fjärde avdelningen) av den 6 juli 2000 II-2713

Sammanfattning av domen

- 1. Konkurrens — Administrativt förfarande — Beslut av kommissionen i vilket en överträdelse konstateras — Bevisning som skall ha införskaffats — Erforderligt bevisvärde
(EG-fördraget, artikel 85.1 (nu artikel 81.1 EG))*
- 2. Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Avtal mellan företag — Inverkan på handeln mellan medlemsstaterna — Kriterier — Konkurrensbegränsande förfarande som avser en medlemsstats hela territorium
(EG-fördraget, artikel 85.1 (nu artikel 81.1 EG))*

3. *Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Avtal mellan företag — Bevisbördan för hur länge överträdelsen har pågått åligger kommissionen*
4. *Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Avgränsning av marknaden — Syfte — Fastställande av inverkan på handeln mellan medlemsstaterna (EG-fördraget, artiklarna 85 och 86 (nu artiklarna 81 EG och 82 EG))*
5. *Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Avtal mellan företag — Selektivt distributionssystem för motorfordon — Uppmaning från tillverkaren till sina återförsäljare som utgör en integrerad del av de pågående affärsförbindelserna (EG-fördraget, artikel 85.1 (nu artikel 81.1 EG))*
6. *Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Förbud — Gruppundantag — Förordning nr 123/85 — Räckvidd (EG-fördraget, artikel 85.1 och 85.3 (nu artikel 81.1 EG och 81.3 EG); kommissionens förordning nr 123/85, artikel 3, punkterna 10 och 11)*
7. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Prövning av klagomål — Beslut av kommissionen i vilket en överträdelse konstateras — Principen om god förvaltnings sed — Kommissionen uppgav i förtid att den trodde att överträdelsen förelåg — Avsaknad av opartiskhet vid bedömningen av bevisningen — Inverkan*
8. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Tillgång till kopior av bevishandlingar — Begäran inges efter det att kommissionen fattat och delgett det slutliga beslutet — Vägran — Betydelse för beslutets lagenlighet — Saknar betydelse*
9. *Konkurrens — Administrativt förfarande — Tystnadsplikt — Avslöjanden till pressen om uppgifter om den planerade påföljden innan beslutet fattats — Åsidosättande av tystnadsplikten, principen om god förvaltningssed och presumtionen om att någon är oskyldig — Inverkan på beslutets lagenlighet — Villkor (EG-fördraget, artikel 214 (nu artikel 287 EG))*
10. *Institutionernas rättsakter — Motivering — Skyldighet — Omfattning — Beslut om huruvida konkurrensreglerna skall tillämpas — Hänvisning i beslutets fotnoter till handlingar som företagen innehar — Skyldighet för kommissionen att återge dessa handlingar — Föreligger inte (EG-fördraget, artikel 190 (nu artikel 253 EG))*

1. För att undersöka om kommissionen gjorde en oriktig bedömning då den fastställde att sökanden har brutit mot artikel 85.1 i fördraget (nu artikel 81.1 EG) skall det granskas om kommissionen hade införskaffat tillräckligt exakt och inbördes överensstämmande bevismaterial till stöd för att den påstådda överträdelsen hade ägt rum.

hela territorium är till sin natur nämligen sådana att de kan förstärka en nationell avskärmning och hindrar därigenom den ekonomiska integration som eftersträvas genom fördraget.

(se punkt 179)

- (se punkt 43)

2. För att ett avtal eller ett förfarande skall kunna påverka handeln mellan medlemsstater, i den mening som avses i artikel 85.1 i fördraget (nu artikel 81.1 EG), krävs att det på grundval av objektiva rättsliga eller faktiska omständigheter med tillräcklig grad av sannolikhet kan förutses att det direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan påverka handelsutbytet mellan medlemsstater. På denna punkt skall det prövas huruvida de begränsande åtgärderna i fråga kan medföra att det mellan medlemsstaterna uppstår en avskärmning av marknaden för vissa varor som på så sätt försvårar den ömsesidiga ekonomiska integration som avses i fördraget. Så är uppenbarligen fallet när dessa åtgärder är bindande för samtliga försäljare av bilar av de berörda märkena i en väsentlig del av den gemensamma marknaden. Konkurrensbegränsande förfaranden som avser en medlemsstat

(se punkt 188)

3. Kravet på den rättssäkerhet som de ekonomiska aktörerna skall dra fördel av förutsätter att kommissionen, när det föreligger en tvist huruvida konkurrensreglerna har åsidosatts eller ej, skall lägga fram bevisning som hänförs till faktiska omständigheter som ligger varandra tillräckligt nära i tiden för att det med rimlig säkerhet skall kunna fastslås att överträdelsen utan avbrott har pågått mellan två exakta datum.

(se punkt 188)

4. Definitionen av den relevanta marknaden har olika betydelse, beroende på om artikel 85 (nu artikel 81 EG) eller artikel 86 i fördraget (nu artikel 82 EG) skall tillämpas. Vid tillämpningen av artikel 86 i fördraget är en adekvat definition av den relevanta marknaden en nödvändig förutsättning för kommissionens bedömning av ett

beteende som påstås vara konkurrensbegränsande, eftersom det innan det går att fastslå förekomsten av missbruk av dominerande ställning är nödvändigt att fastslå förekomsten av en dominerande ställning på en given marknad, vilket förutsätter att marknaden först måste avgränsas. Vid tillämpningen av artikel 85 i fördraget är det för att avgöra om ett avtal, ett beslut av en företagssammanslutning eller ett samordnat förfarande kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på den gemensamma marknaden som den relevanta marknaden i förekommande fall skall definieras.

Kommissionen är följaktligen skyldig att avgränsa marknaden i ett beslut enligt artikel 85 i fördraget när det utan en sådan avgränsning inte är möjligt att avgöra huruvida avtalet, beslutet av en företagssammanslutning eller det samordnade förfarandet i fråga kan påverka handeln mellan medlemsstater och har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

(se punkt 230)

5. En uppmaning som en biltillverkare riktar till sina återförsäljare, med vilka den har avtal, utgör inte en sådan ensidig rättsakt som inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 85.1 i fördraget (nu artikel 81.1 EG) utan är ett avtal, enligt denna bestämmelse, när den är en del av en helhet av pågående affärsförbindelser, som regleras av ett dessförinnan träffat allmänt avtal.

(se punkt 236)

6. Artikel 85.1 i fördraget (nu artikel 81.1 EG) kan inte i något fall förklaras inte vara tillämplig när parterna i ett selektivt distributionsavtal handlar så, att parallellimporten begränsas. Andemeningen med en förordning för gruppundantag för distributionsavtal är nämligen att underställa undantaget villkoret att via parallellimport garantera att konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av de fördelar som följer av distributionen med ensamrätt.

Även om förordning nr 123/85 ger motorfordonstillverkarna stora möjligheter att skydda sina säljorganisationer, tillåter den inte att de avskärmar sina marknader. Denna förordning innebär visserligen ett undantag för avtal vari-

genom leverantören ger en auktoriserad försäljare i uppdrag att inom ett visst område främja distributionen, försäljningen och servicen avseende motorfordon och åtar sig att inom detta territorium leverera de avtalsenliga produkterna enbart till denna försäljare. Genom förordningen undantas således skyldigheten för en auktoriserad återförsäljare att inte sälja till en icke-auktoriserad återförsäljare (artikel 3 punkt 10), om denna inte är en mellanhand, det vill säga en aktör som handlar för en konsuments räkning och som i detta syfte får en skriftlig fullmakt (artikel 3 punkt 11). Kommissionen kan enligt artikel 10 i förordningen emellertid bestämma att denna förordning inte skall tillämpas, om den i ett visst fall konstaterar att ett avtal som omfattas av denna förordning ändå har effekter som är oförenliga med bestämmelserna i fördragets artikel 85.3 och särskilt om tillverkaren eller ett företag inom säljorganisationen kontinuerligt eller systematiskt och med medel som inte är undantagna enligt denna förordning gör det svårt för konsumenter eller andra företag inom säljorganisationen att inom den gemensamma marknaden få tillgång till de varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor.

(se punkterna 241 och 242)

7. Att en överträdelse av konkurrensreglerna föreligger som faktiskt har bevi-

sats efter det administrativa förfarandet kan inte ifrågasättas av att kommissionen i förtid under detta förfarande uppgav att den trodde att nämnda överträdelse förelåg. Eftersom de faktiska omständigheter som kommissionen beaktade i det omtvistade beslutet i huvudsak har bevisats i tillräcklig grad, kan sökanden inte med framgång påstå att kommissionen bedömde de beslagtagna handlingarna partiskt eller drog slutsatser på basis av grundlösa antaganden.

(se punkterna 270 och 271)

8. Lagenligheten av ett beslut i vilket en överträdelse av konkurrensreglerna konstateras kan under inga omständigheter påverkas av kommissionens vägran att bifalla sökandens begäran att kopior av bevishandlingarna i ärendet skulle tillsändas den, vilken framfördes till kommissionen efter det att beslutet hade fattats och delgetts.

(se punkt 277)

9. I artikel 214 i fördraget (nu artikel 287 EG) föreskrivs att medlemmar, tjänstemän och övriga anställda vid gemen-

skapens institutioner skall vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller deras kostnadsförhållanden. Även om denna bestämmelse främst åsyftar de uppgifter som inhämtas hos företagen, innebär uttrycket särskilt att det är fråga om en allmän princip som även är tillämplig på andra förtroliga uppgifter.

Arten och kvantiteten av den föreslagna påföljden vid kontradiktoriska förfaranden som kan leda till en påföljd omfattas i sig av tystnadsplikt så länge som påföljden inte slutgiltigt har godkänts och meddelats.

Denna princip följer särskilt av behovet att respektera den berördes anseende och värdighet så länge som någon påföljd inte har ålagts honom.

Kommissionens skyldighet att inte avslöja för pressen uppgifter om den exakt planerade påföljden sammanfaller inte enbart med dess skyldighet att iakttä tystnadsplikten utan även med dess skyldighet avseende god förvaltningssed.

Det är slutligen uppenbart att kommissionen inte följde principen om presumption om att någon är oskyldig till dess att motsatsen har bevisats, som skall tillämpas i förfaranden rörande överträdelse av konkurrensregler som gäller företag och som kan leda till ålägganden av böter eller viten, då den, innan den formellt hade ålagt det klandrade företaget en påföljd, meddelade pressen det utslag som hade förelagts den rådgivande kommittén och kommissionsledamöternas kollegium för överläggning.

En oegentlighet av detta slag kan medföra ogiltigförklaring av beslutet i fråga, om det visas att nämnda beslut utan denna oegentlighet skulle ha fått ett annat innehåll.

(se punkterna 279, 281 och 283)

10. Kommissionen är inte skyldig att återge de handlingar till vilka den hänvisade i fotnoterna i beslutet i vilket det konstaterades en överträdelse av konkurrensreglerna, eftersom sökanden eller dess dotterbolag förfogar över dem.

(se punkt 302)